

ภาพลักษณ์ทางร่างกายของวัยรุ่นชายไทย
: ศึกษากรณีนิสิตชายระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นาย ชีรพล วุฒิตวีพัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-3745-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BODY IMAGE OF THAI MALE ADOLESCENTS
: A CASE STUDY OF MALE UNDERGRADUATE CHULALONGKORN UNIVERSITY STUDENTS

Mr. Teerapol Vutthithaveepat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Sociology
Department of Sociology and Anthropology
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 2005
ISBN 974-14-3745-5

ธีรพล วุฒิทวีวัฒน์ : ภาพลักษณ์ทางร่างกายของวัยรุ่นชายไทย : ศึกษากรณีนิสิตชายระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (BODY IMAGE OF THAI ADOLESCENTS : A CASE STUDY OF MALE UNDERGRADUATE CHULALONGKORN UNIVERSITY STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. จุฬณี เทียนไทย, จำนวน 156 หน้า. ISBN 974-14-3745-5.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ทางร่างกายของวัยรุ่นชายไทย โดยมีสมมติฐานการศึกษา 11 ข้อ ได้แก่ (1) ครอบครัวยุคใหม่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติ (2) กลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติ (3) สื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติ (4) ครอบครัวยุคใหม่มีอิทธิพลต่อความสนใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย (5) กลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย (6) สื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย (7) ครอบครัวยุคใหม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย (8) กลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย (9) สื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย (10) ความไม่พึงพอใจในภาพลักษณ์ทางร่างกาย ส่งผลให้เกิดการจัดการกับร่างกาย และ (11) ในกลุ่มชายแท้ (Heterosexual) ชายรักร่วมเพศ (Homosexual) มีวิธีการจัดการกับร่างกายที่แตกต่างกัน การศึกษาค้นคว้านี้ได้ใช้การผสมผสานระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์

ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากแบบสอบถามที่ใช้นิสิตชายระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน การบรรยายลักษณะทางประชากรได้ใช้สถิติ อันได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นได้ใช้ค่าสถิติ Chi-square ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

- (1) ครอบครัวยุคใหม่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติ
- (2) กลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติ
- (3) สื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติ
- (4) ครอบครัวยุคใหม่มีอิทธิพลต่อความสนใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย
- (5) กลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย
- (6) สื่อมวลชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย
- (7) ครอบครัวยุคใหม่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในภาพลักษณ์ทางร่างกาย
- (8) กลุ่มเพื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในภาพลักษณ์ทางร่างกาย
- (9) สื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในภาพลักษณ์ทางร่างกาย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันลึกซึ้งในประเด็นดังกล่าว การศึกษาค้นคว้านี้ได้ใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยอาศัยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คนที่ได้เข้าร่วมในการตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชายแท้ (Heterosexual) และกลุ่มชายรักร่วมเพศ (Homosexual) จากการศึกษารายละเอียดพบว่า

- (10) นิสิตชายเมื่อเกิดความไม่พึงพอใจในภาพลักษณ์ทางร่างกายจะเกิดการจัดการกับร่างกาย
- (11) ในกลุ่มชายแท้ (Heterosexual) ชายรักร่วมเพศ (Homosexual) จะมีเกิดการจัดการกับร่างกายที่แตกต่างกันไป

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาวิทยาลัย

สาขาวิชา สังคมวิทยา

ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต.....ธีรพล วุฒิทวีวัฒน์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ดร. จุฬณี เทียนไทย.....

458 11314 24 MAJOR : SOCIOLOGY

KEY WORD : BODY IMAGE

TEERAPOL VUTTHITHAVEEPAT : BODY IMAGE OF THAI ADOLESCENTS : A
CASE STUDY OF MALE UNDERGRADUATE CHULALONGKORN UNIVERSITY
STUDENTS. THESIS ADVISOR : CHULANEE THIANTHAI, Ph.D., 156 pp. ISBN 974-
14-3745-5.

The purpose of this study is to examine body image of thai adolescents. The study explored two hypothesis : (1) the relationship between family and ideal body image (2) the relationship between peer and ideal body image (3) the relationship between mass media and ideal body image (4) the relationship between family and self interest in one's own body image (5) the relationship between peer and self interest in one's own body image (6) the relationship between mass media and self interest in one's own body image (7) the relationship between family and body image satisfaction (8) the relationship between peer and body image satisfaction (9) the relationship between mass media and body image satisfaction (10) the relationship between body image dissatisfaction and body management (11) between group of heterosexual and homosexual have the different in body management.

Quantitative data was made possible through survey questionnaire. The quantitative samples consisted of 200 male undergraduate chulalongkorn university students. For data analysis, descriptive statistic, percentage, frequency, arithmetic mean, and standard deviation were used to describe demographic characteristics. Chi-square correlation coefficient was used to test relationship of the variables. The findings from hypothesis testing revealed that :

- (1) Family have a significant relationship to the ideal body image.
- (2) Peer have a significant relationship to the ideal body image.
- (3) Mass media have a significant relationship to the ideal body image.
- (4) Family have a significant relationship to the self interest in one's own body image.
- (5) Peer have a significant relationship to the self interest in one's own body image.
- (6) Mass media have a significant relationship to the self interest in one's own body image.
- (7) There was no significant relation between family and body image satisfaction.
- (8) There was no significant relation between peer and body image satisfaction.
- (9) There was no significant relation between family and body image satisfaction.

To complete the picture of what the quantitative data showed, the research selected twelve male Chulalongkorn undergraduate students who filled in the survey questionnaire for further in-depth interviews. The descriptive data revealed that :

- (10) Body image dissatisfaction has a significant relationship to the body management.
- (11) Group of heterosexual and homosexual have the different in body management.

Department Sociology and Anthropology

Field of study Sociology

Academic year 2005

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ไปไม่ได้หากขาดบุคคลต่างๆ เหล่านี้ ข้าพเจ้าขอกราบ
ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬนิ เทียนไทย ที่ได้กรุณาชี้แนะ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และ
ข้อคิดเห็น ตลอดจนการแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ รวมไปถึงบทความ เอกสารทางวิชาการที่ได้รับเป็นสิ่ง
ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ สัตย์สงวน และรองศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ดินณะกุล ที่ได้ให้ความเมตตา
แก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกทุกคนในครอบครัว “วุฒิวีพัฒนา” ที่มอบ
โอกาสทางการศึกษาแก่ข้าพเจ้าตลอดมา และเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าในวันเวลาที่เหนื่อยและท้อ
ขอขอบคุณเพื่อนทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ และรับฟังปัญหาของข้าพเจ้าตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ ครอบครัว “ปีตะคาพันธ์” ที่ให้คำแนะนำ รวมถึงความช่วยเหลือในด้าน
ต่างๆ สำหรับช่วงเวลาของความรัก ความหวังดี กำลังใจ และความเป็นเพื่อนแท้ที่มอบให้แก่ข้าพเจ้า

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ๖

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ๖

กิตติกรรมประกาศ..... ๗

สารบัญ..... ๗

สารบัญตาราง..... ๘

บทที่

1. บทนำ..... 1

    ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย..... 1

    วัตถุประสงค์ในการวิจัย..... 6

    ขอบเขตการวิจัย..... 7

    ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 7

2. แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง..... 8

    1. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น..... 10

    2. แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์ทางร่างกาย..... 16

    3. แนวคิดของภาพลักษณ์ทางร่างกายของวัยรุ่นชาย..... 19

    4. การประเมินความพึงพอใจของภาพลักษณ์ทางร่างกาย..... 20

    5. อิทธิพลทางสังคมต่อภาพลักษณ์ทางร่างกาย
        และการจัดการทางร่างกายในวัยรุ่นชาย..... 21

บทที่	หน้า
6. แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	23
7. แนวคิดการขัดเกลาที่เกี่ยวกับการแสดงบทบาทตามเพศของตน.....	24
8. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	25
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ทางร่างกาย.....	28
10. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	34
11. คิวแปร์และสมมติฐาน.....	35
12. นิยามศัพท์.....	36
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
ตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ.....	39
ตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ.....	44
4. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	47
5. ลักษณะประชากร การทดสอบสมมติฐาน และการอภิปรายผล.....	77
ตอนที่ 1 ลักษณะประชากร.....	79
ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน.....	99
ตอนที่ 3 การอภิปรายผล.....	124
6. สรุปผลการวิจัย ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	134
รายการอ้างอิง.....	140
ภาคผนวก.....	135
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	156

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ตารางแสดงสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ.....	41
2. ตารางเกณฑ์ดัชนีมวลกายและภาวะโภชนาการ.....	45
3. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานะจากการสังเกตของผู้วิจัย.....	79
4. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	79
5. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะ.....	80
6. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี.....	81
7. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามศาสนา.....	81
8. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคคลที่พักอาศัยด้วย.....	82
9. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนพี่น้อง.....	83
10. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือน.....	84
11. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนเกรดเฉลี่ย.....	84
12. จำนวนร้อยละของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติ.....	85
13. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจน้ำหนักร่างกาย.....	91
14. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพึงพอใจน้ำหนักร่างกาย.....	91
15. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจส่วนสูง.....	91
16. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจส่วนสูง.....	92
17. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจสีผิว.....	92
18. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจสีผิว.....	92
19. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจคั้นแขน.....	93
20. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจคั้นแขน.....	93
21. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจหน้าอก.....	93
22. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจหน้าอก.....	94
23. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจหน้าท้อง.....	94
24. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจหน้าท้อง.....	94
25. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจต้นขา.....	95
26. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจต้นขา.....	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
27. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสนใจน้อง.....	95
28. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความพึงพอใจน้อง.....	96
29. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการจัดการร่างกาย.....	97
30. จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเกณฑ์ดัชนีมวลกายและภาวะโภชนาการ.....	98
31. การทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ในอุดมคติ.....	100
32. การทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ในอุดมคติ.....	101
33. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย.....	106
34. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางน้ำหนักร่างกาย.....	108
35. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางส่วนสูง.....	109
36. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางสีผิว.....	110
37. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางด้านดินแขน.....	111
38. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางด้านหน้าอก.....	112
39. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางด้านหน้าท้อง.....	113
40. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางด้านต้นขา.....	114
41. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความสนใจภาพลักษณ์ทางด้านน่อง.....	115
42. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์ทางร่างกายในอุดมคติและความพึงพอใจภาพลักษณ์ทางร่างกาย.....	116